

DE SYGE

Peder Madsens Gang

Peder Madsens Gang var en kort, smal gade i indre København. Siden 1600-tallet ser Peder Madsens Gang ud til at have været et af Københavns fattigkvarterer, fuld af logihuse, der solgte billige sovepladser til byens hjemløse, værtshuse, der solgte øl og brændevin til byens drukkenbolte, og prostituerede.

Gaden undgik de to store brande i 1700-tallet, som ellers udslettede store dele af Københavns ejendomme, men som også igangsatte en form for fornyelse og sanering af byen. Derfor var Peder Madsens Gang tilsyneladende endnu mere slidt og ussel end de fleste andre københavnske slumområder i 1800-tallet.

Under koleraepidemien i 1853 tydede ualmindeligt høje dødstal i Peder Madsens Gang fx på, at folkesundheden i kvarteret var særlig dårlig. Det er dog først omkring 1870 – kort før kvarterets nedrivning – at de fleste kilder om Peder Madsens Gang findes. På det tidspunkt var industrialisering begyndt i Danmark. Det havde fået indbyggertallet og befolkningstætheden i København – og dermed de sundhedsmæssige problemer – til at vokse.

De mange kilder, der beskriver livet og leveforholdene i Peder Madsens Gang omkring 1870, skyldes, at både myndighederne og pressen var meget beskæftigede sig meget med gaden og dens indbyggere. Myndighedernes opmærksomhed blev vakt i slutningen af 1868, da en 11-årig dreng fra Peder Madsens Gang blev indlagt på Kommunehospitalet og fik konstateret kønssygdommen gonorrhé. Opdagelsen igangsatte en bredere undersøgelse, som viste at kønssygdomme var udbredt blandt børn i gaden helt ned til 8-årsalderen. Opmærksomheden rettede sig i begyndelsen særligt mod den såkaldte usædelighed og gadens mange bordeller og værtshuse, men også interessen for den generelle sundhedstilstand voksede. Det fik i 1870 distriktslægen F. F. Ulrik til at gennemføre en omfattende undersøgelse af gadens ejendomme og deres beboeres sundhedstilstand.

På baggrund af sin undersøgelse konkluderede Ulrik, at boligerne i Peder Madsens Gang var elendige og alt for tæt befolket, og at beboernes sundhedstilstand var langt dårligere end i Københavns befolkning som helhed. Han konstaterede blandt andet, at flere familier, som boede i et enkelt værelse, var nødsaget til at udleje en sengeplads til en såkaldt logerende, og at gylden fra en kostald flød ud i gadens rendesten og bidrog til den dårlige lugt og luft.

Undersøgelsens konklusioner og den negative omtale af Peder Madsens Gang fik i 1871 Københavns Borgerrepræsentation til at vedtage en nedrivning af gadens ejendomme, hvilket skete i de efterfølgende år. En bredere gade og nye ejendomme blev en del af det fine kvarter tæt ved Strøget og Kongen Nytorv. I dag findes Peder Madsens Gang derfor ikke, men man kan alligevel få et indtryk af bebyggelsen i nutidens Pistolstræde, der frem til 1870'erne var forbundet med Peder Madsens Gang.

DE SYGE

Materiale

- Patientjournal for Peter Jensen, patient på Kommunehospitalet, 1868
- Dagbladet om Peder Madsens Gang, 1870
- Distriktslæge F. F. Ulrik: Undersøgelse af sundhedstilstanden i Peder Madsens Gang, 1871